

Badania terenowe przeprowadzone byłyby w trzech niewielkich miejscowościach oddalonych od centrów regionalnych. Wywiady oraz obserwacja miałyby miejsce w następujących miejscowościach: Sorkwity (Mazury), Purda Duża (Warmia), Gwardijskoje (Region Bagriatianowski), Śilute i Rus (Kraj Kłajpedzki). Przewidziane jest także przeprowadzenie wywiadów z ekspertami (liderami społeczności lokalnej i regionalnej). Uzupełnieniem badań będzie analiza prasy lokalnej i regionalnej oraz w miarę możliwości dokumentacji archiwalnej i urzędowej.

Andrzej Sakson

USTALANIE NAZW MIEJSCOWOŚCI NA ZIEMIACH ZACHODNICH I PÓŁNOCNYCH PO 1945 ROKU

Przedmiotem indywidualnego projektu badawczego jest kwestia ustalania nazw miejscowości na Ziemiach Zachodnich i Północnych po 1945 r. na tle uwarunkowań historycznych, z uwzględnieniem aspektów społecznych i politycznych. Przedstawiony zostanie również problem wprowadzenia podwójnego nazewnictwa miejscowości na obszarach zamieszkałych przez mniejszości narodowe i etniczne, zwłaszcza na terenie Śląska Opolskiego.

Jest to projekt realizowany od sierpnia 2005 r. do sierpnia 2007 r. Jego podstawowym celem jest analiza zmiany nazewnictwa jako wymogu historyczno-polityczno-społecznego. Ważnym zadaniem badawczym będzie w związku z tym ocena poszczególnych etapów działania Komisji Ustalania Nazw Miejscowości (oraz jej organów pomocniczych), a także omówienie trudności związanych z nowymi ustaleniami toponomastycznymi w poszczególnych regionach Ziem Zachodnich i Północnych oraz sporów wokół niektórych ustaleń Komisji Głównej. Istotnym elementem będzie ukazanie podłoża i genezy problemu wprowadzenia podwójnego nazewnictwa na obszarach zamieszkałych przez mniejszości narodowe i etniczne oraz zaprezentowanie dyskusji i kontrowersji z tym związanych w okresie po 1990 r. oraz naświetlenie tego zagadnienia na tle stosunków polsko-niemieckich.

Powodem skłaniającym do zajęcia się tą niezmiernie istotną i skomplikowaną problematyką jest brak kompleksowego opracowania na ten temat, które uwzględniłoby wielorakie aspekty tego zjawiska. Powyższy temat zawiera w sobie bowiem zagadnienia z pogranicza wielu dyscyplin, m.in. onomastyki, geografii historycznej, socjologii, politologii, a także prawa, co zmusza do korzystania z metodologicznych osiągnięć wielu gałęzi wiedzy. Odzycie problemu nazw miejscowości w kontaktach polsko-niemieckich na obszarze pogranicza w ostatnim czasie oraz ujawnienie się wielu nowych problemów nazwicznych w zmienionych warunkach polityczno-społecznych po wejściu Polski do Unii Europejskiej skłania do bardziej wnikliwego omówienia tego zagadnienia. Dlatego też niezbędne staje się dokładne przeanalizowanie genezy nazewnictwa miejscowości na obszarze Ziem Zachodnich i Północnych, funkcji posługiwania się nazewnictwem miejscowości w polityce obu państw oraz konsekwencji tego dla charakteru sąsiedztwa w nowych warunkach politycznych i kulturowych.

Powyższy temat ma walory zarówno poznawcze, jak i praktyczne. Pokazanie całokształtu procesu ustalania imiennictwa miejscowego na obszarach przyłączonych do Polski w okresie powojennym przyczyni się do lepszego zrozumienia trudności z tym związanych, a także poszerzy wiedzę na temat zaszczości historycznych, co z kolei pozwoli na większą identyfikację mieszkańców z regionem. Zaprezentowanie kwestii podwójnego nazewnictwa na obszarach wielokulturowych i wieloetnicznych w świetle obowiązujących standardów międzynarodowych na podstawie analizy porównawczej tego zagadnienia w odniesieniu do praktyk stosowanych w innych krajach europejskich może stanowić ważny element kultury politycznej dla społeczeństw oraz władz lokalnych i regionalnych nowych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Realizacja projektu wymagać będzie uwzględnienia kilku ważnych aspektów. Mieszczą się tu zagadnienia historyczne (uwarunkowania i geneza nazewnictwa); współczesne (tło polityczne i społeczne dawnych i aktualnych sporów wokół niektórych nazw, a zwłaszcza wokół podwójnego nazewnictwa miejscowości; oraz normy międzynarodowo-prawne); i wreszcie zagadnienia zorientowane na przyszłość (ustalenia i gwarancje prawno-traktatowe).

Kontrowersje wokół podwójnego nazewnictwa na terenie Śląska ukazane zostaną przy wykorzystaniu komparatystycznych studiów obejmujących podobne przypadki na terenie innych krajów europejskich. Przystawienie problemu tworzenia się dwujęzycznego nazewnictwa na obszarach wielokulturowych winno wzbogacić nie tylko naszą wiedzę, lecz przede wszystkim ułatwić pokonanie barier narodowościowych na obszarach zamieszkiwanych przez mniejszości narodowe i etniczne oraz pozwolić na uporządkowanie polityki historycznej na terenie zachodniej Polski.

Podjęty problem stanowi jeden z drażliwych tematów, utrudniających normalizację stosunków polsko-niemieckich. Stąd jego pogłębienie na bazie istniejących regulacji prawnych i z uwzględnieniem standardów międzynarodowych może stanowić ważny krok w stronę zniwelowania napięć w relacjach polsko-niemieckich, a także w relacjach między mniejszością a większością, zwłaszcza na terenie Śląska. Poszerzanie dialogu polsko-niemieckiego wymaga nie tylko stałego zaangażowania społecznego, ale przede wszystkim wiedzy. Uporządkowanie i naświetlenie zagadnienia z różnych stron, przedstawienie motywacji, ustaleń i regulacji posłużyć może m.in. nauce tolerancji i poszanowania tradycji w tzw. małych ojczyznach. Sporne zagadnienia nazewnictwa miejscowości dotyczą bowiem fundamentalnych kwestii tożsamości lokalnych społeczności i ich poczucia przynależności do regionu.

Szczegółowe przeanalizowanie poszczególnych wątków i zaprezentowanie aktualnego stanu rzeczy pozwoli na kompleksowe ujęcie tej problematyki i opracowanie syntetycznej monografii na ten temat.

Maria Wagińska-Marzec

Welt

Trends

Zeitschrift für
internationale Politik und
vergleichende Studien

„WeltTrends. Zeitschrift für internationale Politik und vergleichende Studien” jest kwartalnikiem z zakresu politologicznych studiów porównawczych, wydawanym od 1993 r. wspólnie przez „WeltTrends Verein” i Instytut Zachodni w Poznaniu, przy wsparciu Uniwersytetu w Poczdamie.

Każdy numer pisma składa się z bloku artykułów związanym z hasłem przewodnim danego numeru, polemik oraz działu zawierającego artykuły dotyczące innych zagadnień. Integralnym elementem pisma są recenzje i sprawozdania z konferencji naukowych.

Dotychczas ukazało się 48 tematycznych numerów. Spis treści każdego numeru jest dostępny w języku polskim i angielskim na stronie internetowej: www.welttrends.de, wersja w języku polskim na stronie: www.uni-potsdam.de

Numer 49/2005 zatytułowany **Militär in Lateinamerika** zawiera następujące artykuły:

Raimund Krämer, Armin Kuhn: *Militär und Politik in Süd- und Mittelamerika: Thesen*

Michael Radseck: *Die vernachlässigte Reform. Zum Primat der Politik über das Militär im südlichen Lateinamerika*

Ana Esther Ceceña, Carlos Motto: *Paraguay Ausgangspunkt für die Beherrschung des Südkegels*

Cornelius Friesendorf: *Kolumbien: Drogen, Krieg und Drogenkrieg*

Raina Zimmering: *Das mexikanische Militär: Von der Revolutionsarmee zur Polizeikraft*

Daniel Flemes: *Transnationale Bedrohungen in Lateinamerika*

Verónica Valdivia Ortiz de Zárate: *Chile: Der Putsch nach dem Putsch*

Héctor Béjar: *Peru: Die einzigartige Revolution von 1968*

Wolfgang S. Heinz: *Militär und Transition zur Demokratie in Lateinamerika*

Sascha Krämer: *Zahlen und Fakten*

Jochen Franzke: *Für einen Neuansatz deutscher Ostpolitik*

Andrea Schneiker: *Privatisierung des Militärischen?*

Silja Graupe: *Mythos Arbeitsmarkt – japanische Sichten*